

**СРЕДНОРОЧНА ПРОГРАМА ЗА
РАБОТА НА ФОНД ЗА ИНОВАЦИИ И
ТЕХНОЛОШКИ РАЗВОЈ ЗА ПЕРИОДОТ
2017-2019 ГОДИНА**

јануари 2017 г.
Скопје

1.	РАМКА НА ДЕЛОВНИОТ ПЛАН	3
1.1.	ОПШТ КОНТЕКСТ	3
1.2.	ИЗЈАВА ЗА ПРОБЛЕМОТ	3
2.	ОСНОВНИ ЗАДАЧИ НА ФИТР	5
3.	ВИЗИЈА, МИСИЈА И ДОЛГОРОЧНИ ЦЕЛИ	6
4.	ЦЕЛИ И ЦЕЛНА ГРУПА	7
4.1.	ОПШТА ЦЕЛ	7
4.2.	ЦЕЛНА ГРУПА И ЦЕЛНА ОБЛАСТ	7
4.3.	РЕЗУЛТАТИ	8
5.	ПРОГРАМИ	8
5.1.	ФИНАНСИСКИ ИНСТРУМЕНТИ ЗА ПОДДРШКА НА ИНОВАЦИИ И ТЕХНОЛОШКИ РАЗВОЈ	9
5.2.	ПРОМОЦИЈА НА ИНОВАЦИСКА ДЕЛНОСТ	19
6.	ФИНАНСИРАЊЕ НА АКТИВНОСТИТЕ НА ФИТР	22
6.1.	ОБЕЗБЕДЕНИ СРЕДСТВА ОД СВЕТСКА БАНКА, ЕУ И ОД ДРУГИ ИЗВОРИ ..	22
7.	СОРАБОТКА	24
7.1.	ОДНОСИ СО АКТЕРИ	24
7.2.	ОДНОСИ СО ЈАВНОСТ	25
8.	ОРГАНИЗАЦИЈА	25
8.1.	СИСТЕМИ И ПРОЦЕСИ.....	25
8.2.	ИЗВЕСТУВАЊЕ, НАБЉУДУВАЊЕ И ОЦЕНКА	26
9.	АНАЛИЗИ И РИЗИЦИ	27
9.1.	НЕИЗВЕСНОСТ ВО ПОБАРУВАЧКАТА ЗА ИНСТРУМЕНТИТЕ ЗА ПОДДРШКА	27
9.2.	РИЗИЦИ ПОВРЗАНИ СО НЕУСПЕШНИ ПРОЕКТИ.....	28
10.	ЗАВРШНА ОДРЕДБА	28

Врз основа на член 30 став 6 алинеја 4 од Законот за иновациската дејност (Службен весник на РМ бр.79/13, 137/13, 41/14, 44/15, 6/16, 53/16 и 190/16) и член 21 став 2 алинеја 4 од Статутот на Фондот за иновации и технолошки развој, Управниот одбор на Фондот, на предлог на директорот на Фондот, на седницата одржана на _____ година донесе

СРЕДНОРОЧНА ПРОГРАМА ЗА РАБОТА НА ФОНД ЗА ИНОВАЦИИ И ТЕХНОЛОШКИ РАЗВОЈ ЗА ПЕРИОД 2017 – 2019 ГОДИНА

1. РАМКА НА ДЕЛОВНИОТ ПЛАН

1.1. ОПШТ КОНТЕКСТ

Во 2016 година беше одржана макроекономска стабилност во земјата, со релативно ниско ниво на инфлација, како и ниско ниво на државен долг. Земјата во текот на 2017 година се очекува да оствари раст на бруто домашниот производ од 3,5% како резултат на пораст на капиталните инвестиции и извозот кој е резултат на закрепнувањето на економијата во ЕУ која е главен трговски партнер на земјата. Според извештајот на Народна банка на Република Македонија (во понатамошниот текст: НБРМ) странските директни инвестиции во период од јануари до септември 2016 изнесувал 199, 08 милиони евра, односно 2,3% од бруто домашен производ (во понатамошниот текст: БДП). Иако стапката на невработеност е сеуште висока, сепак според податоците на Државниот завод за статистика стапката на невработеност во септември 2016 година изнесувала 23,4%, што претставува намалување за околу 5% од 2013 година до сега. Економијата како и квалитетот на економските и фискални политики добија позитивни оценки од меѓународните институции и рејтинг агенции. Јавните капитални инвестиции ќе бидат пред се насочени кон големи инфраструктурни проекти пред се во патната, енергетската и комуналната инфраструктура, како и подобрување на условите во здравствениот, образовниот и социјалниот систем, земјоделството, културата, спортот, заштитата на животната средина и правосудството.

1.2. ИЗЈАВА ЗА ПРОБЛЕМОТ

1.2.1. ОГРАНИЧЕН ПРИСТАП ДО ФИНАНСИСКИ УСЛУГИ ЗА ИНОВАЦИИ

Иновациите се дел од катализаторите на претприемништвото и економскиот развој, потврдено и со „Лисабонската стратегија“ на Европскиот совет, каде се идентификуваат како клучен столб за развој на економијата на Европска унија (во понатамошниот текст ЕУ). Според European Innovation Scoreboard, Македонија е скроман иноватор. Трошоците за истражувања и развој изнесуваа само 0,44% од БДП во 2014 година, што е далеку под просекот на ЕУ 28 кој во истата година изнесуваше 2,03%. Сепак, Македонија постепено фаќа чекор со нивото на ефикасноста на иновациите во ЕУ: релативните перформанси се подобри од 39% во 2013 на 42% во 2015 година.¹ Во извештајот на Европската комисија за напредокот на Македонија², јавните и приватните вложувања во истражување и развој, како удел во БДП остануваат скромни во споредба со европскиот просек на 0,52% во 2014 што е нешто повисоко од 2010 година. Владата се справи со овој проблем со креирање на Фондот за иновации и технолошки развој кој започна со доделување на средства во 2015 година. Додека Република Македонија

¹ Европска иновативна матрица и Матрица на иновативната унија за Република Македонија (ЕИС), Министерство за економија на Република Македонија

² Извештај за напредокот на Република Македонија за 2016 година

посветува малку ресурси на истражување и развој и општо на иновации, деловните расходи за истражување и развој (BERD) на земјата се особено ниски. Најголемиот број македонски фирми ги сметаат високите трошоци и пристапот до надворешно финансирање за главни пречки за иновативните активности (Организација за економска соработка и развој (во понатамошниот текст: ОЕЦД), 2012). Ограничениот пристап до финансиите претставува значителна бариера за развојот на повеќето фирми. За да се добие кредит од банка, фирмите треба да приложат залог во вредност од 180% од заемот според Индексот на инвестициски реформи за 2011. Истовремено финансирањето преку прибирање на капитал речиси и не постои. За појавата на сектор на ризичен (venture) капитал од приватниот сектор потребни се инвеститори, искусни менаџери со ризични фондови и пазар за почетна јавна понуда (Hall и Lerner, 2009), услови кои сè уште не се исполнети во Македонија.

1.2.2. НИСКА СВЕСТ ЗА ИНОВАЦИИ

1.2.2.1. СЛАБА СКЛОНОСТ ЗА ИНОВАЦИИ ВО БИЗНИС СЕКТОРОТ

Идентификувани се одредени јаки страни како на пример воведувањето на иновации од страна на малите и средни претпријатија. Според податоците на Државниот завод за статистика, бројот на иновативни претпријатија во периодот 2012-2014 бил 1.078 од кои, 37,1% вовеле иновација на производ и процес, 35,8% вовеле организациска и маркетинг иновација, додека 19,1% истовремено вовеле иновација на производ, процес, организациска и маркетинг иновација.

A Policy Outlook 2016 ја следи конкурентноста преку следење на 15 димензии. Македонија е рангирана многу добро во однос на регионот во повеќе области како трговска политика, дигитално општество, иновацииска политика, инвестициона политика и други. Како значаен приоритет во наредниот период се наведува потребата за понатамошно подобрување на бизнис климата, привлекување на инвестиции и подобрување на извозниот потенцијал кои се од суштинско значење за одржлив раст воден од приватниот сектор и создавање работни места.³

Слаба склоност за иновации во бизнис секторот: За да бидат конкурентни на домашниот и извозниот пазар, фирмите треба ефективно да се ангажираат во иновативните активности. Претпријатијата внесуваат иновации преку развој на нови производи и процеси, или со подобрување на нивните маркетинг и организациони стратегии. Некои компании ја сфаќаат потребата од иновации, но се соочуваат со проблеми поврзани со активностите на истражување и развој, кои често бараат значајни човечки и финансиски ресурси. Постојат неколку иницијативи кои ги поддржуваат активностите поврзани со иновациите во бизнисите и постои ограничена јавна свест за постојните јавни мерки за поттикнување на иновациите. Треба да се вложат напори за подигање на свеста на компаниите кои во моментот не внесуваат иновации за потребата и придобивките од воведувањето на четири типа на иновации: производ, процес, маркетинг и организациони. Иновативната активност на фирмите е позитивно поврзана со многу показатели на успехот во работењето. За фирмите кои внесуваат иновации постои многу поголема веројатност дека ќе извезуваат и повеќето фирми се соочуваат со значително зголемување на обртот и профитите по воведувањето на иновации. На трошењето на активностите за иновации не треба да се гледа како на трошок, туку како на инвестиција.

³ OECD Competitiveness in South East Europe: A Policy Outlook 2016

1.2.2.2. ОГРАНИЧЕНА СОРАБОТКА ПОМЕЃУ АКТЕРИТЕ ВО ИНОВАЦИИТЕ

Исплатлив начин за зголемување на капацитетот за иновации на една земја е зајакнувањето на врските помеѓу бизнисите и помеѓу бизнисите и истражувачките институции за олеснување на тековите на знаењата. Иако се направени неколку обиди за зголемување на овие врски во Република Македонија, постои простор за подобрување. Соработката помеѓу бизнисите и истражувачките институции во моментов е многу ограничена и би можела да се зајакне. Сепак, бидејќи и истражувачките институции и бизнисите спроведуваат малку истражувачки активности, постои ограничен простор за соработка. Поврзаноста помеѓу компаниите и универзитетите или истражувачките институции е особено ретка, иако фирмите кои имаат воспоставено формални врски со академските кругови имаат тенденција да се поиновативни. Освен на некои технолошки факултети, малку од јавните истражувачки институции имаат потенцијал за комерцијализација. Покрај ова, фирмите, а особено малите и средните претпријатија имаат слаб капацитет за апсорпција во однос на академското истражување и нема да имаат толку многу корист од соработка. Затоа, Националната канцеларија за трансфер на технологии ќе понуди поширок сет на услуги отколку само трансфер на технологии, што ќе опфаќа раководење со договори за истражувања, поттикнување на соработка помеѓу универзитетите и индустријата, поддршка на универзитетите и индустријата за активности поврзани со технологии и интелектуална сопственост. Според Извештајот на ОЕЦД за Конкурентност во земјите од ЈИЕ, Македонија има индекс од 2,5 (индексот се движи од 1 до 5) за соработка меѓу Центарот за стручно образование и бизнис заедницата, што е повисоко во однос на повеќето земји од ЈИЕ регионот (Србија, Босна и Херцеговина, Косово, Црна Гора). Сепак, има голем простор за унапредување на ваквата соработка.

Извештајот на ОЕЦД со индикатори за мерење на политиките за мали и средни претпријатија (во понатамошниот текст: МСП) на земјите од југоисточна Европа (во понатамошниот текст: ЈИЕ) од 2016 година 4 покажува дека Македонија е една од најнапредните економии во регионот во промовирање на МСП секторот. Институционалната рамка и работната средина на земјата продолжуваат да имаат високо ниво на конвергенција на политиките за МСП со ЕУ. Иако има усвоено солидна рамка на политики, земјата мора да направи дополнителни напори за да обезбеди соодветна испорака на услуги согласно потребите на МСП.

2. ОСНОВНИ ЗАДАЧИ НА ФИТР

Основните задачи на Фонд за иновации и технолошки развој (во понатамошниот текст: ФИТР) се следните:

- финансирање, подготовка, реализација и развој на програми, проекти и други активности од областа на спроведувањето на иновационата политика;
- професионални и други работи во врска со прибавување на средства во ФИТР, управување со тие средства и нивно користење;
- посредување во врска со финансирањето на иновационата дејност од средства на меѓународни организации, финансиски институции и тела, како и домашни и странски правни и физички лица, особено во областите на науката и технологијата согласно со приоритетите утврдени во стратегијата за иновации;
- водење на база на податоци за корисниците на средствата доделени од ФИТР, идентификациски податоци за субјектите на кои им се одобрени средства, програмите, проектите и другите активности во областа на иновационата дејност кои ФИТР ги

⁴<http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/development/sme-policy-index-western-balkans-and-turkey-2016>

финансира, како и потребните и достапните финансиски средства за нивна реализација;

- поттикнување и создавање соработка со меѓународни и домашни финансиски институции и други правни и физички лица, поради финансирање на иновациската дејност, во согласност со иновациската политика и други стратешки планови и програми, како и со ратификувани меѓународни договори;
- избирање друштво за управување со приватни фондови преку јавен повик, кој ќе управува со средствата на ФИТР наменети за реализација за инструментите за еквити и мезанин инвестиции
- основање на Фонд за еквити и мезанин инвестиции и донесување на статут и проспект на ФИТР за еквити и мезанин инвестиции
- вложување на почетен капитал за формирање на приватен фонд и
- следење и евалуација на проектите за кои има доделено средства, со цел развивање на претприемачко општество во Република Македонија.

ФИТР своите задачи ги исполнува преку:

- доделување на финансиски средства за иновациски проекти за раст на новоосновани трговски друштва, старт-ап и спин-оф претпријатија,
- доделување на кофинансирани грантови и условени заеми за комерцијализација на иновации,
- доделување на кофинансирани грантови за трансфер на технологии со цел поголема конкурентност на микро, мали и средни претпријатија,
- доделување на кофинансирани грантови за технолошка екстензија со цел поголема конкурентност на микро, мали и средни претпријатија,
- поттикнување на воспоставување или раст на деловно-технолошки акцелератори преку доделување на кофинансирани грантови,
- доделување на техничка помош за микро, мали и средни претпријатија,
- доделување на техничка помош преку деловно-технолошки инкубатори,
- поттикнување на иновациите во јавниот сектор,
- поттикнување на приватните инвестиции и финансирање на развојните и/или иновациските проекти во сите фази на развојот преку сопственички капитал и преку комбинација на сопственички капитал и кредити, преку обезбедување на поволни извори на кредит и преку шеми за коинвестирање со инвеститори и инвестициски фондови и
- инвестирање на средства со цел поддршка на постојни и формирање на нови приватни фондови со проспект или стратегија за инвестирање во претпријатија кои се во согласност со предметот на работа и надлежностите на Фондот.

3. ВИЗИЈА, МИСИЈА И ДОЛГОРОЧНИ ЦЕЛИ

Визијата на ФИТР е да бидеме централна институција за развој и спроведување на националната политика за иновации и технологии и во националниот иновациски систем, за постигнување на општествени и економски придобивки за Македонија. За да ја оствариме нашата визија ќе продолжиме да го градиме и зајакнуваме административниот капацитет преку висок степен на компјутеризација на работните процеси, развивањето и давањето финансиски и нефинансиски услуги кон претпријатијата и со систематска и современа едукација на вработените.

Мисијата на ФИТР е поттикнување и поддршка на иновациска дејност кај микро, мали и средни, ново-основани претпријатија за забрзан технолошки развој кој се темели на трансфер на знаења, развојни истражувања и иновации кои придонесуваат за економски раст и развој, но и подобрување на деловната клима за развој на конкурентска способност на компаниите.

Приоритети и цели на ФИТР се:

- **подобрен е пристапот до финансиските услуги за иновации и технолошки развој, и**
- **промовирана и поттикната е иновациската дејност.**

ФИТР ги поттикнува иновациите преку обезбедување на дополнителни извори за финансирање на иновациите, бидејќи се верува дека потребно е да се изгради конкурентна економија основана на знаење која ќе придонесе за создавање на работни места.

ФИТР ги остварува целите преку следните инструменти: кофинансирани грантови за новоосновани трговски друштва стартап и спин-оф, кофинансирани грантови и условени заеми за комерцијализација на иновации, еквити и мезанин инвестиции, кофинансирани грантови за воспоставување, работење и инвестиции на деловно-технолошки акцелератори, кофинансирани грантови за технолошка екстензија, кофинансирани грантови за трансфер на технологии, техничка помош и шеми за коинвестирање со инвеститори и инвестициски фондови, техничка помош преку деловно-технолошки инкубатори. ФИТР и понатаму ќе работи на развојот на прифатливи финансиски инструменти за поддршка на иновации и технолошки развој.

ФИТР ќе гради партнерства со останати засегнати страни за реализација на заедничките цели. Реализацијата на претходно споменатите цели бара институционален и организациски интегритет и развој на ФИТР. Тоа подразбира ефикасни системи и процедури, посветени и професионални човечки ресурси и стабилни извори на финансирање.

4. ЦЕЛИ И ЦЕЛНА ГРУПА

4.1. ОПШТА ЦЕЛ

Општата цел на оваа Среднорочна програма за работа е поттикнување и поддршка на иновациската дејност во Република Македонија. Оваа програма ги содржи основните развојни компоненти чија реализација е планирана во периодот 2017 - 2019 година, ги обезбедува генералните насоки како приоритетни цели, мерките кои треба да се преземат за нивно реализирање и активностите, кои со доследна примена од страна на вработените и со соодветно финансирање, ќе обезбедат не само реализација на нашата мисија и визија, туку ќе претставуваат и темел за изградба на конкурентна економија основана на знаење.

Среднорочната програма за работа е насочена кон постигнување на целите кои се дефинирани во Стратегијата за иновации на Република Македонија за 2012-2020 година, Акцискиот план на Стратегијата за иновации за периодот од 2016 - 2018 година, Стратегијата Европа 2020, Стратегијата на ЈИЕ 2020, Национална програма за усвојување на правото на Европската Унија ревизија 2016, Правилникот за инструментот за поддршка -кофинансирани грантови за новоосновани трговски друштва стартап и спин-оф, Правилникот за инструментот за поддршка -кофинансирани грантови и условени заеми за комерцијализација на иновации, Правилникот за инструментот за поддршка- за воспоставување, работење и инвестиции на деловно-технолошки акцелератори, Правилникот за кофинансирани грантови за трансфер на технологии, Проектот за развој на вештини и иновации финансиран од Светска банка.

4.2. ЦЕЛНА ГРУПА И ЦЕЛНА ОБЛАСТ

4.2.1. ЦЕЛНА ГРУПА

Целна група на ФИТР се микро, мали и средни претпријатија.

Директни корисници на финансиските инструменти на ФИТР се микро, мали и средни, претпријатија, здруженија, фондации и деловно-технолошки акцелератори, односно субјекти на иновациона дејност и субјекти за давање на инфраструктурна поддршка за вршење на иновациона дејност.

Стратегијата за иновации на Република Македонија за 2012-2020 година, Акцискиот план на Стратегијата за иновации за периодот од 2016 - 2018 година и Проектот за развој на вештини и иновации финансиран од Светска банка се основа за подготовката на оваа Среднорочната програма за работа.

4.2.2. ЦЕЛНА ОБЛАСТ

ФИТР ќе делува на **територијата на Република Македонија**, со посебен фокус на рамномерен регионален развој.

ФИТР ќе делува и **надвор до земјата** со цел размена и пренесување на долгорочни искуства и знаења од и со слични напредни институции.

4.3. РЕЗУЛТАТИ

Со оваа Среднорочна програма ФИТР ги очекува следниве резултати:

- Развиени финансиски инструменти за поддршка на иновации и технолошки развој;
- Промовирана иновациона дејност.

Табела 1: Подпрограми на ФИТР за период 2017-2019 г.

Подпрограми	Показатели	Резултати
Копфинансирани грантови за новноосновани трговски друштва старт-ап и спин-оф	Вкупна вредност на одобрени грантови и вкупен број на поддржани старт-ап и спин-оф претпријатија.	
Копфинансирани грантови и условени заеми за комерцијализација на иновации	Вкупна вредност на одобрени грантови и условни заеми и вкупен број на поддржани претпријатија и научноистражувачки установи.	Развиени финансиски инструменти за поддршка на иновации и технолошки развој
Копфинансирани грантови за трансфер на технологии/технолошка екстензија	Вкупна вредност на одобрени грантови и вкупен број на поддржани претпријатија.	
Копфинансирани грантови за воспоставување, работење и инвестиции на деловно-технолошки акцелератори	Вкупна вредност на одобрени грантови и вкупен број на корисници на услуги на акцелераторот.	

Техничка помош за компании	Вкупна вредност на одобрени грантови и вкупен број на поддржани претпријатија.	
Техничка помош преку деловно-технолошки инкубатори	Вкупна вредност на доделена техничка помош преку деловно-технолошки инкубатори. Вкупен број на корисници на услугите на инкубаторите.	
Фонд за еквити и мезанин инвестиции/ко-инвестиции	Вкупна вредност на инвестиции преку Фонд за еквити и мезанин инвестиции. Вкупен број на инвестиции во претпријатија.	
Поттикнување на иновациите во јавниот сектор	Вкупна вредност на набавени иновативни услуги преку јавни набавки	
Промовирање на иновации	Организираны промотивни настани за иновации и технолошки развој	
Поттикнување на соработка помеѓу бизнис сектор, истражувачки институции и локална самоуправа	Организираны настани за вмрежување	Поттикнувата иновацииска дејност
Градење на капацитети за иновации	Организираны обуки и работилници за градење на капацитети за иновации	

5. ПРОГРАМИ

5.1. ФИНАНСИСКИ ИНСТРУМЕНТИ ЗА ПОДДРШКА НА ИНОВАЦИИ И ТЕХНОЛОШКИ РАЗВОЈ

Водејќи се од стратешкиот приоритет на Владата на Република Македонија (во понатамошниот текст Влада на РМ) содржан во Одлуката за стратешки приоритети за 2014-2018 година: зголемување на економскиот раст и вработеноста, пораст на животниот стандард на граѓаните и подобар и поквалитетен живот, инвестирање во образование, иновации и информатичка технологија, како клучни елементи за креирање на општество базирано на знаење креирана е оваа вертикална Програма: Финансиски инструменти за поддршка на иновации и технолошки развој.

Во следниот среднорочен период од 2017-2019 г. ФИТР ќе доделува средства до директните корисници преку подпрограми наменети за поттикнување на иновативноста и технолошкиот развој кај целната група, и тоа:

1. Кофинансирани грантови за новоосновани трговски друштва старт-ап и спин-оф;
2. Кофинансирани грантови и условени заеми за комерцијализација на иновации;
3. Кофинансирани грантови за технолошка екстензија/трансфер на технологии

4. Кофинансирани грантови за воспоставување, работа и инвестиции на деловно-технолошки акцелератори.
5. Техничка помош за компании
6. Техничка помош преку деловно-технолошки инкубатори
7. Фонд за еквити и мезанин инвестиции/ко-инвестиции
8. Поттикнување на иновациите во јавниот сектор.

Исто така, во периодот од 2017-2019 година, Фондот може да реализира и други програми во надлежност на други институции доколку институциите му стават на располагање на Фондот финансиски средства за тие активности.

Нови инструменти:

Во 2017 година ќе се изработи физибилити студија за мапирање на иновациониот екосистем и идентификување на потребните инструменти за поддршка и понатамошно зајакнување, со цел развој на нови инструменти согласно потребите на целната група како инструмент за поддршка на комерцијализација на иновации во форма на кофинансиран грант наменет за научно истражувачки и високообразовни институции и бизнисот и нов инструмент во форма на условен заем за поддршка на комерцијализација на иновации кај големи претпријатија. Исто така, се планира да се изработи и дизајн на инструмент за техничка помош за поддршка и унапредување на иновационата дејност и трансфер на технологии кај мали и средни претпријатија, како и за изработка на физибилити студија за Технолошки парк. Воедно е предвидена и анализа и подготовка на подзаконска регулатива за поддршка за формирање на приватен/ни фонд/ови и поттикнување на развој на пазар на капитал и имплементација на инструментите и основање на фонд за еквити и мезанин инвестиции.

Активности по години:

2017 година: Подобрување на регулаторната рамка– усвојување на подзаконски акти за воведување на новите инструменти за поддршка

Пилотирање на новите инструменти за поддршка – Кофинансирани грантови за екстензија на технологии и Кофинансирани грантови за воспоставување, работење и инвестиции на деловно-технолошки акцелератори

2018 година: Пилотирање на новиот инструмент за поддршка - Техничка помош за поддршка на иновативна дејност

2018-2019 година: Спроведување на новите инструменти за поддршка.

Активности кои ќе се реализираат во соработка со други институции:

Во рамки на Акциониот план за конкурентност 2016-2020 Фондот за иновации и технолошки развој е инволвиран како партнер институција и дава поддршка на надлежните институции за реализација на следниве мерки:

- Зајакнување на капацитетите на МСП за да го разберат правото на индустриска сопственост и да применат истражување и развој во фирмата.
- Воспоставување на Тројно хеликс партнерство (Triple Helix)
- Зајакнување на основата за финансиски инструменти за капитални вложувања
- Поддршка за развој на капитално и мезанин финансирање за МСП секторот

Врз основа на национална краткорочна ИТК Стратегија и Акциски план за 2016-2017 година, Фондот за иновации и технолошки развој е вклучен во следниве мерки:

-Ваучери за ИТК иновации

-Стимулирање на македонските ИКТ компании за користење на инструментите на Фондот -Информативни состаноци и презентации на ФИТР кон заинтересираните компании
Дел од овие мерки се реализираат на редовна основа преку состаноци со заинтересираните компании и одржување на инфо настани со цел промовирање на инструментите за поддршка на Фондот, додека за мерката Ваучери за ИТК иновации ќе се премине кон реализација штом бидат обезбедени средства за овие активности од страна на Министерството за информатичко општество и администрација.

Во соработка со Министерството за образование и наука во 2017 година ќе се спроведуваат подготвителните активности за организирање на Средношколски заем за иновации кој ќе биде организиран во 2018 година.

Во Табела 2 е прикажан планираниот број на поддржани компании од страна на ФИТР во периодот 2017-2019 г. со одделните подпрограми, при што планирано е да се поддржат вкупно 512 компании преку одделните инструменти. Вкупно расположливите средства изнесуваат 43.875.000 евра кои ќе бидат обезбедени од заемот од Светска банка, од приходите на програмата за рурален развој (1%), од Основен Буџет на Фондот, втор Инструмент за предпристапна помош (во понатамошниот текст ИПА 2) и други извори на финансирање.

Табела 2: Планирани средства за распределба во период 2017-2019 г.

Инструмент-Потпрограма	2017	2018	2019	Вкупно
Фонд за еквиџити и мезанин инвестиции/Ко-инвестиции				
Планиран буџет	10.000.000	10.000.000	10.000.000	30.000.000
Кофинансирани грантови за новоосновани трговски друштва старт ап и спин оф				
број на планирани корисници	20	40	10	70
Планиран буџет	600.000	1.200.000	300.000	2.100.000
Кофинансирани грантови и условни заеми за комерцијализација на иновации кај претпријатија				
Планиран буџет	1.850.000	2.500.000	1.650.000	6.000.000
број на планирани корисници (МСП)	15	17	5	37
Планиран буџет	1.500.000	1.700.000	500.000	3.700.000
број на планирани корисници (големи претпријатија)	0	3	5	8
Планиран буџет	0	450.000	750.000	1.200.000
број на планирани корисници (Научно-истражувачки установи)	7	7	8	22
Планиран буџет	350.000	350.000	400.000	1.100.000
Техничка помош преку деловно-технолошки инкубатори				
број на поддржани деловно-технолошки инкубатори	2	0	0	2
Планиран буџет	1.000.000	0	0	1.000.000

Вкупна исплата	250.000	500.000	250.000	1.000.000
Кофинансирани грантови за воспоставување, работа и инвестиции на деловно-технолошки акцелератори				
број на поддржани деловно-технолошки акцелератори	2	1	0	3
Планиран буџет	1.000.000	700.000	0	1.700.000
Кофинансирани грантови за технолошка екстензија/трансфер на технологии				
број на планирани корисници	3	6	2	11
Планиран буџет	600.000	1.200.000	400.000	2.200.000
Техничка помош				
број на поддржани корисници		35	35	70
Планиран буџет	200.000	262.500	262.500	725.000
Поттикнување на иновациите во јавен сектор				
Планиран буџет	0	75.000	75.000	150.000
ВКУПНО Планиран буџет	15.250.000	15.937.500	12.687.500	43.875.000

Согласно приложените проекции во горенаведената табела, може да се увиди дека за 2017 година вкупно расположливи средства се 15.250.000 евра, за 2018 година износ од 15.937.500 евра и за 2019 година износ од 12.687.500 евра, односно во период 2017-2019 година вкупно расположлив износ е 43.875.000 евра. Од тој износ, преку инструментите ќе се поддржат околу 512 компании од страна на ФИТР, од кои проценките покажуваат дека преку трите акцелератори и двата инкубатори кои ќе бидат поддржани од страна на ФИТР во периодот 2017-2019 година, се очекува да се поддржат околу 150 претпријатија, односно просечно по 10 корисници на акцелераторски и инкубаторски услуги годишно по акцелератор, односно инкубатор. Преку инструментот Кофинансирани грантови за технолошка екстензија/трансфер на технологии, според проценките се очекува да бидат поддржани околу 55 претпријатија, односно просечно по 5 претпријатија од корисник. Преку инструментот Фонд за еквити и мезанин инвестиции/Ко-инвестиции проценките покажуваат дека за периодот 2017-2019 година би се поддржале околу 100 претпријатија согласно расположливиот предвиден буџет.

Табела 2: Планиран број на поддржани претпријатија во 2017 г.

Финансиски инструменти на Фонд за иновации и технолошки развој	Планиран број на поддржани проекти	Планирани вкупно расположливи средства за повици (во Евра)	Планиран просечен износ на грант по претпријатие (во Евра)
Кофинансирани грантови за новоосновани трговски друштва старт-ап и спин-оф	20	600.000	30.000
Кофинансирани грантови и условени заеми за комерцијализација на иновации	15	1.500.000	100.000
Кофинансирани грантови за трансфер на технологии	3	600.000	200.000
Кофинансирани грантови за воспоставување, работа и инвестиции на деловно-технолошки акцелератори	2	1.000.000	500.000

Вкупно		3.700.000
---------------	--	------------------

Табела 3: Планиран износ на средства за исплата во 2017 г. (во Евра)

Финансиски инструменти	Планирана исплата на корисници од 2017 г.
Кофинансирани грантови за новоосновани трговски друштва старт-ап и спин-оф	150.000
Кофинансирани грантови и условени заеми за комерцијализација на иновации	250.000
Кофинансирани грантови за трансфер на технологии	100.000
Кофинансирани грантови за воспоставување, работа и инвестиции на деловно-технолошки акцелератори	124.250
Вкупно	624.250

5.1.1. КОФИНАНСИРАНИ ГРАНТОВИ ЗА НОВООСНОВАНИ ТРГОВСКИ ДРУШТВА СТАРТ-АП И СПИН-ОФ

Опис на подпрограмата:

Инструментот е наменет за финансирање на ново-основани, микро и мали и средни компании, регистрирани во Република Македонија, а е со цел поттикнување на иновативноста кај компаниите, имплементирање на иновативни решенија и поддршка на компании кои имаат висок потенцијал за раст, како и пренесување на резултатите од научните истражувања во апликативни, односно комерцијални активности преку формирање на спин-оф компании.

Инструментот кофинансирани грантови за старт-ап, спин-оф компании и иновации ќе обезбеди финансирање до максимум 85% од вкупниот буџет за проектот, до максимален износ од 30.000 Евра. Преостанатите 15% од вкупниот буџет за проектот, треба да бидат обезбедени од подносителот на барањето за финансирање.

За доделување на средства по основа на овој инструмент може да учествуваат сите компании од сите дејности без ограничување по одделни индустрии.

Проектите во рамките на инструментот кофинансирани грантови за старт-ап, спин – оф компании и иновации ќе траат 12 месеци, со можност за продолжување за најмногу 6 месеци.

Цели на подпрограмата:

Подобрен пристап на микро, малите и средни, старт-ап и спин-оф претпријатија до грантови за поттикнување на иновации.

Очекувани резултати:

Поддршка на микро, малите и средни, старт-ап и спин-оф претпријатија преку кофинансирани грантови за поттикнување на иновации.

Активности:

Објавување повик. Оценување на предлог-проектите. Склучување договори. Набљудување и оценување.

Показатели за спроведувањето – реализацијата:

Вкупна вредност на одобрени грантови вкупен број на поддржани старт-ап и спин-оф претпријатија.

НПАА:

Поглавје 2.2. Способност за справување со притисокот од конкуренцијата и пазарните сили во рамки на ЕУ

Поглавје 3.20. Претпријатија и индустриска политика

Поглавје 3.25 Наука и истражување

5.1.2. КОФИНАНСИРАНИ ГРАНТОВИ И УСЛОВЕНИ ЗАЕМИ ЗА КОМЕРЦИЈАЛИЗАЦИЈА НА ИНОВАЦИИ

Опис на подпрограмата:

Инструментот е наменет за финансирање на мали и средни трговски друштва (во понатамошниот текст компании), регистрирани во Република Македонија, а е со цел реализирање и имплементација на иновативни решенија, иновативни процеси и воведување на иновации кај компаниите, како и поддршка на компании кои имаат висок потенцијал за раст.

Финансирањето од овој инструмент може да биде во форма на грант или во форма на условен заем, во зависност од големината на барателот. Финансирањето во форма на условен заем подразбира иницијално доделување на средства на компаниите во форма на заем, со можност доколку компанијата исполни определени услови, дел или целиот износ од заемот да биде конвертиран во грант.

Инструментот кофинансирани грантови и условени заеми за комерцијализација на иновации ќе обезбеди финансирање до максимум 70% од вкупниот буџет за проектот, до максимален износ од 100.000 Евра. Преостанатите 30% од вкупниот буџет за проектот, треба да бидат обезбедени од подносителот на барањето за финансирање. Проектите во рамките на инструментот кофинансирани грантови и условени заеми за комерцијализација на иновации ќе траат 24 месеци, со можност за продолжување за 12 месеци.

Овој инструмент во периодот 2017-2019 година се планира да се прошири за да се овозможи и научно-истражувачките институции, високо образовните институции и големите претпријатија да можат да аплицираат за добивање на средства со цел комерцијализација на иновации.

Цели на подпрограмата:

Зголемен пристап на микро, малите и средни претпријатија, како и на научно-истражувачките институции, високо образовните институции и големите претпријатија до грантови и условни заеми за поттикнување на комерцијализацијата на иновации.

Очекувани резултати:

Зголемен број на компании за комерцијализација на иновации.

Активности:

Објавување повик.Оценување на предлог-проектите.Склучување договори.Набљудување и оценување.

Показатели за спроведувањето-реализацијата:

Вкупна вредност на одобрени грантови и вкупен број на поддржани претпријатија кои поседуваат технолошка иновација или потенцијал за создавање на нова интелектуална сопственост.

НПАА:

Поглавје 2.2. Способност за справување со притисокот од конкуренцијата и пазарните сили во рамки на ЕУ

Поглавје 3.20. Претпријатија и индустриска политика

Поглавје 3.25 Наука и истражување

5.1.3. КОФИНАНСИРАНИ ГРАНТОВИ ЗА ТЕХНОЛОШКА ЕКСТЕНЗИЈА/ТРАНСФЕР НА ТЕХНОЛОГИИ

Опис на подпрограмата:

Инструментот има за цел да го поттикне трансферот и имплементацијата на нови иновативни и подобрени технологии, know-how и технолошки процеси и да се охрабрат различни форми на соработка помеѓу микро, малите и средни претпријатија, бизнис здруженија, кластери и/или стопански комори, со цел да се постигне позитивно влијание на секторот. Инструментот се фокусира на примена и приспособување на технологија и иновации кои не се нови во светот, но може да бидат нови за земјата или нови во секторот. Ова, во крајна линија, ќе ги подобри технолошките капацитети на постоечките индустрии и бизниси со надминување на јазот помеѓу знаењето веќе достапно на глобално ниво или на национално ниво и во локалните индустрии.

Овој инструмент се очекува да има долгорочен позитивен придонес кон развојот на националната економија и подобрување на конкурентноста преку технолошки и оперативни подобрувања. Инструментот кофинансирани грантови за трансфер на технологии ќе обезбеди финансирање до максимум 50% од вкупниот буџет за проектот, до максимален износ од 200.000 Евра. Преостанатите 50% од вкупниот буџет за проектот, треба да бидат обезбедени од подносителот на барањето за кофинансирање.

За доделување на средства по основа на овој инструмент може да учествуваат сите компании од сите дејности без ограничување по одделни индустрии.

Проектите во рамките на инструментот кофинансирани грантови за трансфер на технологии ќе траат 24 месеци со можност за продолжување за најмногу 12 месеци.

Цели на подпрограмата:

Зголемен пристап на микро, мали и средни претпријатија до грантови за поттикнување на трансфер на технологии.

Очекувани резултати:

Равиени финансиски инструменти за технолошка екстензија/трансфер на технологии.

Активности:

Објавување повик. Оценување на предлог-проектите. Склучување договори. Набљудување и оценување.

Показатели за спроведувањето- реализацијата:

Вкупна вредност на одобрени грантови и вкупен број на поддржани претпријатија кои воведуваат понапредни и иновативни технологии и технолошки процеси.

НПАА:

Поглавје 2.2. Способност за справување со притисокот од конкуренцијата и пазарните сили во рамки на ЕУ

Поглавје 3.20. Претпријатија и индустриска политика

Поглавје 3.25 Наука и истражување

5.1.4. ИНСТРУМЕНТ ЗА ВОСПОСТАВУВАЊЕ, РАБОТА И ИНВЕСТИЦИИ НА ДЕЛОВНО-ТЕХНОЛОШКИ АКЦЕЛЕРАТОРИ

Фондот преку поддршка на деловно-технолошки акцелератори, ќе дава поддршка на старт ап претпријатија, индивидуални иноватори, истражувачи и млади кои сакаат да започнат сопствен бизнис. Деловно-технолошките акцелератори може многу да помогнат за да се зајакне способноста на старт ап претпријатијата за раст и опстанок. Покрај поддршката во

форма на менторство и обуки, акцелераторите ќе обезбедуваат и финансирање во рана фаза, односно поддршка на претпријатијата побрзо да го поминат патот на развој од идеја до производ или услуга, ќе им помага на претпријатијата да ја формулираат деловната стратегија, да извезуваат и ќе ги претставуваат пред стратешки партнери и инвеститори. Проектот треба да придонесе за поголема конкурентност, продуктивност и извоз на претпријатијата кои имаат висок потенцијал за раст, иновативен производ, се технолошко-напредни и извозно-ориентирани. Финансиска поддршка од страна на Фондот за воспоставување, работа и инвестиции на деловно-технолошки акцелератори ќе до 500.000 евра со можност и за зголемено финансирање за акцелераторите кои покажуваат добри резултати.

Цели на подпрограмата:

Зголемен пристап на новоосновани микро, мали и средни претпријатија кои поседуваат технолошка иновација или потенцијал за создавање на нова интелектуална сопственост до финансиска и нефинансиска поддршка преку деловно-технолошки акцелератори. Зголемена поддршка за претприемачи, иноватори и истражувачи.

Очекувани резултати:

Равиен финансиски инструмент за кофинансирани грантови преку деловно-технолошки акцелератори.

Активности:

Објавување повик.Оценување на предлог-проектите.Склучување договори.Набљудување и оценување.

Показатели за спроведувањето: реализацијата:

Вкупна вредност на одобрени грантови за деловно-технолошки акцелератори. Вкупен број на корисници на услугите на акцелераторите.

НПАА:

Поглавје 2.2. Способност за справување со притисокот од конкуренцијата и пазарните сили во рамки на ЕУ

Поглавје 3.20. Претпријатија и индустриска политика

Поглавје 3.25 Наука и истражување

5.1.5. ТЕХНИЧКА ПОМОШ ПРЕКУ ДЕЛОВНО-ТЕХНОЛОШКИ ИНКУБАТОРИ

Со цел да се развие плодна средина за иновативни бизниси во Македонија, во рамките на овој проект државата преку деловно-технолошки инкубатори ќе им обезбеди помош на индивидуални истражувачи, тимови и студенти кои имаат иновативен проект да изградат силен тим и да започнат иновативен бизнис, да го регистрираат бизнисот, да го развијат новиот производ или услуга, да ги зајакнат продажните и преговарачките вештини, и да обезбедат финансирање за раст. Инкубаторите ќе помагаат во култивирање на новите бизниси и ќе придонесат истите да се атрактивни за инвеститорите. Проектот предвидува давање на техничка помош преку деловно-технолошки инкубатори од страна на Фондот за иновации и технолошки развој. Инкубаторите може да бидат близу или во рамки на научно-истражувачки или високо-образовните установи со цел јакнење на долгорочната соработка помеѓу науката и бизнисот, стимулирање на истражувања, трансферот на знаење, јакнење на капацитетот на истражувачите и др. Инкубаторите ќе обезбедуваат услуги и ресурси на физички лица или старт ап претпријатија во периодот од креирање на идеја, почеток со работа на претпријатието и најмногу првите три години од неговиот развој. Поддршката на инкубаторите од страна на Фондот ќе биде со ограничено времетраење од 3 години и во износ до 500.000 евра.

Цели на подпрограмата:

Зголемен пристап на новоосновани микро, мали и средни претпријатија кои поседуваат технолошка иновација или потенцијал за создавање на нова интелектуална сопственост до нефинансиска поддршка преку деловно-технолошки инкубатори. Зголемена поддршка за претприемачи, иноватори и истражувачи.

Очекувани резултати:

Равиен финансиски инструмент за техничка помош преку деловно-технолошки инкубатори.

Активности:

Објавување повик.Оценување на предлог-проектите.Склучување договори.Набљудување и оценување.

Показатели за спроведувањето: реализацијата:

Вкупна вредност на доделена техничка помош преку деловно-технолошки инкубатори. Вкупен број на корисници на услугите на инкубаторите.

НПАА:

Поглавје 2.2. Способност за справување со притисокот од конкуренцијата и пазарните сили во рамки на ЕУ

Поглавје 3.20. Претпријатија и индустриска политика

Поглавје 3.25 Наука и истражување

5.1.6. ТЕХНИЧКА ПОМОШ ЗА КОМПАНИИ

Опис на подпрограмата:

Проектот има за цел да формира мрежа на домашни и меѓународни експерти кои ќе им помагаат на претпријатијата во воведување нови технологии и иновации, во развој, тестирање и пласман на нови производи и услуги, како и при заштита на интелектуална сопственост. Преку менторство, обуки и давање консултантски услуги ќе им помогнеме на иновативните претприемачи да ги зајакнат своите капацитети и да ги подобрат своите вештини за водење бизнис, да ги зголемат можностите за успех, профит и извоз. Менторите ќе прават анализа на иновациски потенцијал на претпријатијата, ќе им помогнат на оние со добри и комерцијални идеи да ги развијат во нови производи и услуги и да ги пласираат на пазарот, ќе им помагаат на бизнисите при изработка на предлог-проекти за национални и меѓународни фондови и ќе ги обучат за привлекување инвеститори, за раст на бизнис и подобра продажба и освојување на пазари. Претпријатијата преку барање за техничка помош покрај услугите од менторите може да добијат и поддршка во изработка на прототип, лабораториски тестирања, стандардизација и сертификација и сл. Техничката помош за иновации и трансфер на технологии за претпријатија ќе биде до максимален износ од 10.000 евра по проект. Реализацијата на проектот ќе придонесе кон раст на конкурентноста на македонските претпријатија преку трансфер на знаење и технологии, проширување на соработката со установите кои вршат истражување и развој и/или високообразовна дејност, ментори, инженери, консултанти.

Носител:

Фонд за иновации и технолошки развој.

Цели на подпрограмата:

Зголемување на пристапот на микро, мали и средни, новоосновани претпријатија до надворешни професионални услуги за иновации.

Очекувани резултати:

Развиени финансиски инструменти за техничка помош за микро, мали и средни, новоосновани претпријатија.

Активности:

Првичен настан. Медиумска кампања. Прибирање на апликации. Оценување на апликациите и одобрување на техничка помош. Оценување на давателите на услуги.

Показатели за спроведувањето – реализацијата:

Вкупна вредност на одобрени грантови и вкупен број на поддржани претпријатија со техничка помош.

НПАА:

Поглавје 2.2. Способност за справување со притисокот од конкуренцијата и пазарните сили во рамки на ЕУ

Поглавје 3.20. Претпријатија и индустриска политика

Поглавје 3.25 Наука и истражување

5.1.7. ФОНД ЗА ЕКВИТИ И МЕЗАНИН ИНВЕСТИЦИИ

Фондот покрај постојните инструменти, ќе развива и други инструменти за поддршка на целната група, во насока на поттикнување на иновационата дејност и технолошкиот развој. Во 2017 година ќе се направи анализа на состојбите и ќе се дизајнира инструмент Техничка помош за корисниците на средства на Фондот и за претпријатијата кои имаат потреба од поддршка со цел развој на иновации и технолошки подобрувања. Воедно, Фондот ќе направи анализа за потребите и за развој и дизајн на останатите инструменти кои се наведени во Законот за иновационска дејност, меѓу кои Фонд за еквити и мезанин инвестиции, приватни фондови, поддршка на субјекти за инфраструктурна поддршка на иновационска дејност и др.

Инструментот/Потпрограмата за воспоставување на Фонд за еквити и мезанин инвестиции има за цел да обезбеди пристап до финансии во форма на ризичен капитал за микро, мали и средни претпријатија, како и старт ап претпријатија во Македонија, кои развиваат нов или значително подобрен производ, услуга, процес и/или бизнис-модел, кои применуваат и развиваат технологии, кои имаат потенцијал за брз раст и/или кои се извозно ориентирани. Фондот за еквити и мезанин инвестиции ќе обезбедува и финансирање во рана фаза, односно поддршка на претпријатијата побрзо да го поминат патот на развој од идеја до производ или услуга, ќе им помага на претпријатијата да ја формулираат деловната стратегија и да извезуваат. Фондот за еквити и мезанин инвестиции ќе се основа од Фондот за иновации и технолошки развој, а ќе биде управуван од професионално друштво за управување кое ќе биде избрано на јавен оглас. Финансиските средства во Фондот наменети за инвестиции во претпријатијата ќе бидат обезбедени од јавни и приватни извори. Со овој Проект ќе се стимулираат инвестиции од други домашни и странски инвестициски фондови и на тој начин ќе се поттикне развојот на пазарот на капитал. Покрај директните инвестиции во претпријатија, преку овој Проект ќе се обезбеди заедничко инвестирање со бизнис-ангели и инвестициски фондови, како и со други приватни инвеститори, со цел обезбедување почетен капитал и последователни инвестиции во старт ап претпријатија, технолошко напредни претпријатија и претпријатија со висок потенцијал за раст. Преку Фондот за инвестиции ќе се обезбеди ризичен капитал за иновативни микро, мали и средни претпријатија со иницијално финансирање, и по исполнување на определени услови, претпријатијата ќе може да добијат и дополнително финансирање. Со Проектот ќе се стимулираат инвестиции од други домашни и странски инвеститори и на тој начин ќе се поттикне развојот на пазарот на капитал во Македонија, особено во делот на понуда на финансиски инструменти за рана фаза на развој. Преку заедничките инвестиции со приватните инвеститори кои имаат длабинско знаење за специфична област, ќе ги развиваме претпријатијата од фазата на старт ап до меѓународен пазар, давајќи им поддршка во развој на бизнис и вмрежување. Носител: Фонд за иновации и технолошки развој.

Очекувани резултати:

Равиен финансиски инструмент за Фонд за еквити и мезанин инвестиции и коинвестирање со приватни инвеститори.

Активности:

Објавување повик.Оценување на предлог-проектите.Склучување договори.Набљудување и оценување.

Показатели за спроведувањето: реализацијата:

Вкупна вредност на инвестиции преку Фонд за еквити и мезанин инвестиции. Вкупен број на инвестиции во претпријатија.

НПАА:

Поглавје 2.2. Способност за справување со притисокот од конкуренцијата и пазарните сили во рамки на ЕУ

Поглавје 3.20. Претпријатија и индустриска политика

5.1.8. ПОТТИКНУВАЊЕ НА ИНОВАЦИИ ВО ЈАВЕН СЕКТОР

Целна група на Проектот се единиците за јавни набавки во јавниот сектор кои треба да обезбедат поефтини и подобри услуги за граѓаните. Со воведување на иновативноста како Критериум во јавните набавки ќе се отвори нов пазар за старт ап претпријатијата, но и за пласман на нови производи и услуги на сите претпријатија. Иновациите во јавните набавки особено на јавните претпријатија може да придонесат кон пониски трошоци за одржување, подобар квалитет, примена на иновативен и поефикасен процес на производство, помало влијание врз животна средина и сл. Проектот ќе бидат разгледани различни модели на закони за регулирање на јавните набавки со посебен фокус на иновациите и ќе биде спроведена обука и едукација на единиците за спроведување на јавни набавки во јавниот сектор. Во рамките на Проектот ќе се поттикне набавка на услуги за истражување и развој со цел да се развијат нови производи и услуги кои моментално не постојат на пазарот или постојат, но не ги задоволуваат потребите.

Очекувани резултати:

Равиен финансиски инструмент за поттикнување на иновации во јавен сектор заедно со Биро за јавни набавки и Министерство за финансии.

Активности:

Објавување повик.Оценување на предлог-проектите.Склучување договори.Набљудување и оценување.

Показатели за спроведувањето- реализацијата:

Вкупна вредност на набавени иновативни услуги преку јавни набавки.

НПАА:

Поглавје 2.2. Способност за справување со притисокот од конкуренцијата и пазарните сили во рамки на ЕУ

Поглавје 3.20. Претпријатија и индустриска политика

Поглавје 3.25 Наука и истражување

5.2.ПРОМОЦИЈАНА ИНОВАЦИСКА ДЕЈНОСТ

Водејќи се од стратешкиот приоритет на Владата на РМ содржан во Одлуката за стратешки приоритети за 2014-2018 година: зголемување на економскиот раст и вработеноста, пораст на животниот стандард на граѓаните и подобар и поквалитетен живот, инвестирање во образование, иновации и информатичка технологија, како клучни елементи за креирање на

општество базирано на знаење, креирана е оваа вертикална Програма: Промоција на иновациона дејност.

Во следниот тригодишен период ФИТР ќе реализира три (3) подпрограми во рамки на Програмата : Промоција на иновациона дејност, и тоа:

- Промовирање на иновации;
- Поттикнување на соработка помеѓу бизнис сектор, истражувачки институции и локална самоуправа; и
- Градење на капацитети за иновации.

5.2.1 ПРОМОВИРАЊЕ НА ИНОВАЦИИ

Опис на подпрограмата:

Фондот за иновации и технолошки развој ќе изработи Стратешки план за промоција на иновации. Малите и средни претпријатија преку информативни настани ќе се обучуваат за придобивките од иновациите, расположливите стимулации и добрите практики во управувањето со иновациите. Ќе бидат организирани и настани за посредување со цел да се стимулира воспоставувањето на мрежи помеѓу компаниите и интернационализацијата на македонските компании. Ќе биде нагласено дека иновациите се повеќе од истражување и развој и опфаќаат производ, процес, организациони и маркетинг иновации. Редовно ќе бидат организирани настани за информирање (семинари, конференции) со цел да се едуцираат микро, малите и средните претпријатија за придобивките од иновациите, расположливите поттикнувања и добрите практики во управувањето со иновациите. Тие ќе се одржуваат во целата земја и во соработка со бизнис здруженијата, стопанските комори, универзитетите и локалната самоуправа. Ќе биде обезбедена максимална видливост и сите настани ќе вклучуваат и активности за следење.

Цели на подпрограмата:

Зголемување на склоноста на приватниот сектор кон внесување иновации, ќе бидат зголемени свеста помеѓу фирмите за придобивките од иновациите и расположливите политики за поддршка.

Очекувани резултати:

Поттикнувата иновациона дејност.

Активности:

Организиран информативни настани за промоција на иновации.

Показатели за спроведувањето: реализацијата:

Број на микро, мали и средни претпријатија, иноватори, вработени во истражувачки институции и студенти кои присуствуваат на настаните. Број на предлог – проекти доставени од учесниците до ФИТР.

НПАА:

Поглавје 2.2. Способност за справување со притисокот од конкуренцијата и пазарните сили во рамки на ЕУ

Поглавје 3.20. Претпријатија и индустриска политика

Поглавје 3.25 Наука и истражување

5.2.2 ПОТТИКНУВАЊЕ НА СОРАБОТКА ПОМЕЃУ БИЗНИС СЕКТОР, ИСТРАЖУВАЧКИ ИНСТИТУЦИИ И ЛОКАЛНА САМОУПРАВА

Опис на подпрограмата:

Подигањето на свеста бара систематски и координиран напор од страна на главните чинители во рамките на националниот систем за иновации - вклучувајќи ја владата, бизнис

здруженијата и универзитетите. Ова ќе се направи преку настани за информирање и за посредување. Затоа ФИТР ќе организира настани за посредување/вмрежување со цел да се стимулира воспоставувањето на мрежи помеѓу компаниите, соработката помеѓу науката, индустријата и интернационализацијата на македонските компании. Ќе се поттикнат партнерства врз принцип на троен хеликс како иновативна и исплатлива мерка која ги спојува бизнисите, истражувачките институции и локалната самоуправа во конкретен сектор од стопанството, што ќе доведе до подобрен национален иновацион систем. Тие ќе се одржуваат во целата земја и во соработка со бизнис здруженијата, стопанските комори, универзитетите и локалната самоуправа. Ќе биде обезбедена максимална видливост и сите настани ќе вклучуваат и активности за следење.

Цели на подпрограмата:

Подобрување на соработката и мрежната поврзаност помеѓу бизнисите, истражувачките институции и локалната самоуправа.

Очекувани резултати:

Комерцијализација на нови производи или услуги. Градење на лични врски помеѓу бизнисите, истражувачките институции и локалната самоуправа.

Активности:

Организираны настани за посредување/вмрежување.

Показатели за спроведувањето – реализацијата:

Број на микро, мали и средни претпријатија, иноватори, вработени во истражувачки институции и студенти, претставници на локална самоуправа, кои присуствуваат на настаните. Број на предлог – проекти доставени од учесниците до ФИТР. Број на исходи од конкретни соработки.

НПАА:

Поглавје 2.2. Способност за справување со притисокот од конкуренцијата и пазарните сили во рамки на ЕУ

Поглавје 3.20. Претпријатија и индустриска политика

Поглавје 3.25 Наука и истражување

5.2.3 ГРАДЕЊЕ НА КАПАЦИТЕТИ ЗА ИНОВАЦИИ

Опис на подпрограмата:

Способностите како на академските институции, така и на микро, малите и средните претпријатија за аплицирање за финансирање преку инструментите на ФИТР и надворешни извори (главно од ЕУ и Инструментот за развој на претпријатија и иновации - EDIF) треба да се изградат и подобрат. ФИТР ќе изврши обуки за користење на средствата од инструментите, односно обуки за пополнување на апликации и по потреба и специфични обуки на барање на корисниците и апликантите. Во соработка со Министерство за образование и наука ќе направи анализа на расположливоста и пристапноста до надворешни средства (државни, недржавни и странски) за поддршка на иновациите, како и за пренесување на know-how и технологија, ќе ги следи клучните податоци и најважните промени, и ќе ги објавува избраните повици на веб страницата, ќе учествува во популаризација на надворешните фондови (семинари, работилници) како за јавниот, така и за приватниот сектор и ќе биде обезбедена помош за подготовка на апликациите, преку обезбедување на финансиска поддршка на фирмите за употреба на консултанти кои имаат искуство со подготовка на апликации за конкретни фондови (техничка помош за компании).

Цели на подпрограмата:

Зголемување на капацитетите на македонските апликанти.

Очекувани резултати:

Зголемување на бројот и квалитетот на апликации до ФИТР и до надворешно-финансирани (ЕУ) проекти.

Активности:

Подготовка на материјал (модул) за обука за подготовка на апликации и за специфични обуки по барање/потреба. Спроведување обуки. Анализа на расположливоста и пристапноста до надворешни средства. Ширење на информации (интернет, настани).

Показатели за спроведувањето – реализацијата:

Број на проекти до ФИТР од страна на учесниците на обуките и работилниците. Износ на буџетот доделен од ФИТР на апликантите. Вкупна вредност на проекти кои добиле поддршка од ЕДИФ и други ЕУ програми.

НПАА:

Поглавје 2.2. Способност за справување со притисокот од конкуренцијата и пазарните сили во рамки на ЕУ

Поглавје 3.20. Претпријатија и индустриска политика

Поглавје 3.25 Наука и истражување

6. ФИНАНСИРАЊЕ НА АКТИВНОСТИТЕ НА ФИТР

ФИТР остварува приходи од:

- средства од Буџетот на Република Македонија,
- средства во износ од 1% од вкупните средства од програмата за финансиска поддршка на рурален развој,
- Други средства од Програмата за финансиска поддршка на руралниот развој над износот утврден во алинејата 2 на овој став, во висина на средствата утврдени во Програмата за финансиска поддршка на руралниот развој, за иновации, истражување и развој, трансфер на технологии, технолошка екстензија, деловно-технолошки акцелератори од областа на земјоделството, шумарството, водостопанството и рурален развој,
- донации, прилози, подароци и помош,
- приходи (ројали),
- средства стекнати по основ на продажба на удели кои фондот за екви и мезанин инвестиции и/или приватниот фонд ги поседува во трговски друштва и други претпријатија,
- приходи остварени по основ на меѓународна билатерална и мултилатерална соработка на програми, проекти и други активности во областа на иновационската дејност,
- приходи од управување со слободните парични средства на Фондот и
- други извори, во согласност со закон.

Вкупно расположливите средства во износ од 43.875.000 евра ќе се обезбедат преку средствата обезбедени од заемот од Светска банка, од приходите на програмата за рурален развој (1%), од Основен Буџет на Фондот, ИПА 2 и други извори на финансирање.

6.1. ОБЕЗБЕДЕНИ СРЕДСТВА ОД СВЕТСКА БАНКА, ЕУ И ОД ДРУГИ ИЗВОРИ

6.1.1 ПРОЕКТ ЗА РАЗВОЈ НА ВЕШТИНИ И ИНОВАЦИИ

Целта на Проектот за развој на вештини и иновации е да се подобри транспарентноста на распределувањето на ресурсите и да се унапреди отчетноста во високото образование, да се подобри релевантноста на средното техничко стручно образование и да се поддржи капацитетот за иновации во Република Македонија. Проектот го сочинуваат следните делови:

Дел 1: Подобрување на транспарентноста на високото образование

1. Осигурување на квалитет во високото образование
  2. Реформи на финансирањето на високото образование
  3. Развој на национална канцеларија за пренесување на технологии
- Одговорна институција: Министерство за образование и наука на Р.М.

Дел 2: Модернизација на средното техничко стручно образование и обука

1. Квалитет и релевантност на техничкото стручно образование, за пазарот на трудот и обезбедување на обука
  2. Грантови за соработка помеѓу училиштата и индустријата
- Одговорна институција: Министерство за образование и наука на Р.М.

Дел 3: Подобрување на капацитетот на иновации на претпријатијата и соработка со истражувачките организации

1. Градење на капацитет за Фондот за иновации и технолошки развој
Подобрување на институционалната компетенција на Фондот преку: (а) планирање и осмислување на програмите, стратегиите, операциите и постапките на Фондот; (б) обезбедување на обука за персоналот на Фондот; (в) избор на комисија за инвестирање и рецензенти на Фондот; (г) обезбедување на обука за претпријатијата корисници на Фондот и (д) спроведување на стратегија за маркетинг и комуникации.
2. Пилот на финансиските инвестиции кои треба да ги испорача Фондот

Обезбедување на финансирање за поттикнување на иновациите преку: (а) обезбедување на грантови за иновации за финансирање на акцелератор; (б) обезбедување на грантови за иновации за финансирање на докажување на концептот на иновациите; (в) обезбедување на грантови за иновации или подзаеми за иновации за финансирање на комерцијализација на истражувањето и развојот; и (г) обезбедување на грантови за иновации за финансирање на активности за развој на технологии и апсорпција на технологии за нови односно подобрени технологии, производи и процеси.

Иновациските потпроекти ќе се избираат, проценуваат, спроведуваат и оценуваат во согласност со принципите, постапките и условите наведени во Оперативниот прирачник за проектот, Оперативниот прирачник за инструментите на Фондот, Насоките за набавки и консултанти, Насоките за спречување на корупција, Правилникот за управување со животна средина и сите важечки Планови за управување со животната средина. Грантовите и заемите ќе бидат деноминирани во македонски денари. При оценката на предлог проектите ќе бидат ангажирани и надворешни експерти.

Одговорна институција: Фонд за иновации и технолошки развој.

Дел 4: Управување, следење и оценување на проектот

Овој дел е наменет за функционирањето на Единицата за имплементација на проектот која е формирана во Министерството за образование и наука.

Одговорна институција: Министерство за образование и наука на Р.М.

Корисници на средствата од заемот се: Министерството за образование и наука и Фондот за иновации и технолошки развој (9.159.750 евра).

6.1.2 ПРОГРАМА ЗА РУРАЛЕН РАЗВОЈ

Приходите на Фондот остварени од Програмата за рурален развој ќе бидат искористени за следните намени:

1. Финансирање преку инструментите за поддршка на Фондот, согласно критериумите утврдени во соодветните Правилници за инструментите за поддршка и Оперативниот прирачник за инструментите на Фондот.
2. Надоместок, сместување и други трошоци за службени патувања за членовите на Комитетот за одобрување на инвестиции кои ќе одлучуваат по сите проекти, вклучително и оние финансирани од приходите на оваа програма, како и други трошоци поврзани со редовното работење на Фондот.

6.1.3 МОБИЛИЗАЦИЈА НА ФОНДОВИ ОД ДРУГИ ИЗВОРИ

Фондот ќе бара други расположливи можности за финансирање на своите активности. Фондот ќе воспостави соработка и со слични институции за поддршка на иновации во странство меѓу другото со цел формирање на конзорциуми за учество на европски и други проекти. За оваа намена во Фондот е формирано посебно Одделение за подготовка на програми со делокруг на работа кој опфаќа и меѓународна соработка и финансирање. Исто така, ќе се истражуваат можностите за финансирање од Европската Унија преку Инструментите за претпристапна помош (ИПА 1 и ИПА 2) и меѓународни фондови. Исто така, Фондот ќе ги следи повиците во рамките на програмата Хоризонт 2020 како и можностите за апликација до други билатерални и мултилатерални донатори.

7 СОРАБОТКА

7.1 ОДНОСИ СО АКТЕРИ

Фондот континуирано ќе ги одржува и ќе развива нови партнерства со повеќе клучни институции и организации и тоа со:

- **државни институции** како што се: Министерство за образование и наука, Министерство за финансии, Министерство за економија, Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство, Министерство за труд и социјална политика, Агенција за вработување на Република Македонија, Агенција за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој, Државен завод за заштита на индустриска сопственост, Државен завод за статистика, Македонска банка за поддршка на развојот и други министерства и државни институции, како и **единиците на локална самоуправа;**

- со **другите актери кои делуваат во МСП секторот и во секторот на иновации, истражување и развој** преку организација на информативни настани, учество на конференции, работилници, дебати и други активности. Ќе се воспоставува и одржува постојната соработка со организациите на претприемачи, како што се комори, кластери, здруженија на пронаоѓачи, со државни и приватни универзитети и други организации.

Фондот воспоставува и ќе развива соработка и со **меѓународни институции**, како што се: Светска банка, Европска комисија, УСАИД и други за мобилизација на финансиски средства за постигнување на дефинираните цели. Исто така, Фондот ќе воспостави соработка и со слични институции за поддршка на иновации во странство со цел подобрување на меѓународниот развој на малите и средни претпријатија, размена на знаење и воспоставување на контакти (вклучително и поврзување на претпријатијата) и формирање на конзорциуми за учество на европски и други проекти.

7.2 Односи со јавност

Односите со јавноста, како процес на комуникација меѓу ФИТР и јавноста, треба да обезбеди заемно корисни односи меѓу ФИТР и нејзината јавност. Во овој процес, за ФИТР остануваат значајни две цели: зголемена видливост и познавање на ФИТР кај целните групи и општата јавност и одговор за релевантноста на активностите на ФИТР од страна на целните групи и општата јавност. За остварување на овие две цели, ФИТР ќе ги користи традиционалните алатки за односи со јавноста но и новите, алтернативни алатки (или инструменти). Сите тие треба да обезбедат дијалог меѓу ФИТР и нејзините јавности, да ја обезбедат интеракцијата која во крајна инстанца ќе овозможи подобар ФИТР кој е во интерес на неговите целни групи. Информативни и промотивни материјали, односи со медиуми и организирање настани се планирани активности во делот на односи со јавноста во периодот 2017- 2019 година.

Како **информативен и промотивен материјал**, планирано е да се публикуваат брошури во електронска верзија и/или печатена верзија со информации за одделните инструменти за поддршка на Фондот, како и нивно поставување на веб страната на Фондот.

На веб страната на Фондот ќе се продолжи со континуираното информирање за сите настани организирани од страна на Фондот или настани во кои тој е вклучен како и информации за одделните инструменти за поддршка и актуелни повици. Фондот за иновации и технолошки развој активно ќе продолжи да ја ажурира фб страната на Фондот и ќе превземе чекори за зголемување на видливоста на Фондот за разни други социјални медиуми.

Во 2017-2019 година Фондот ќе продолжи со организација на **настани, конференции и работилници** со цел приближување на условите за поднесување апликации до потенцијалните корисници и подигање на свеста за претприемништвото и иновациите, политиките за иновации на ЕУ(Хоризонт 2020, Western Balkan Enterprise Development and Innovation Facility - WB EDIF и др.). Фондот исто така ќе учествува и поддржува настани организирани од други организации, на национални и меѓународни конференции.

Дополнително, во текот на 2017 година, Фондот за иновации и технолошки развој ќе организира натпревар и ќе додели **Награда за најиновативно претпријатие**. Овој настан Фондот ќе го организира и во 2018 и 2019 година. **Во периодот од 2017-2019 година секоја година Фондот ќе организира годишна конференција**, со цел промоција на иновационата дејност и развој на претприемништвото во Република Македонија.

На ниво на програми посебно внимание ќе се посветува на **односите со медиумите**. Фондот ќе ги вклучи медиумите на сите настани кои ги организира. Со прес соопштенија медиумите ќе бидат известувани за инструментите за поддршка, за дел од активностите ќе бидат организирани и прес конференции или брифинзи.

8 ОРГАНИЗАЦИЈА

8.1 СИСТЕМИ И ПРОЦЕСИ

За операциите кои се извршуваат во Фондот ќе се одржуваат соодветни системи и опишани процеси. Ќе се одржува систем за водење на базата на податоци за корисниците на

инструментите од Фондот и др. согласно препораките на Светска банка. Во рамки на Проектот за развој на вештини и иновации на Светска банка предвидена е поддршка за развој и одржување на оперативната инфраструктура на Фондот, вклучително и на информациско-комуникациски технологии за секојдневно управување со проектот, ќе се одржува системот за финансиски менаџмент, сметководствени активности и известување, активности поврзани со регистрација на корисниците, активности поврзани со поднесување на барања и предлог проекти, активности поврзани со управување и интеграција на базата на податоци за проектите и корисниците, за оцена на барањата и предлог проектите, теренските посети и мониторинг на проекти. Во соработка со консултантот за оперативно работење Фондот ќе ги планира и осмислува програмите, стратегијата, оперативните активности и процедури.

Во тригодишниот период што следи е предвидено и изградба и континуиран развој на оперативните капацитети на ФИТР меѓу другото и за управување со животна средина, правна експертиза во финансиските трансакции, евалуација на интелектуалната сопственост и управување со интелектуалната сопственост, како и следење на резултатите и оцена на влијанието на финансиските инструменти.

8.2 ИЗВЕСТУВАЊЕ, НАБЉУДУВАЊЕ И ОЦЕНКА

8.2.1 ПЛАНИРАЊЕ И ИЗВЕСТУВАЊЕ

ФИТР за своето работење подготвува програми за работа (описни и финансиски) на тригодишно и годишно ниво. За дел од активностите кои се финансирани од донатори, ФИТР подготвува програми (во форма на апликации, доставени до донатори).

Годишните планови треба да се донесат до 30.11. во тековната година за следната година. Среднорочните и Годишните програми и планови ги донесува Управниот одбор на ФИТР.

Известувањето на месечно ниво се прави само за финансиски извештаи, а на шестмесечно, годишно и среднорочно ниво се доставуваат описни и финансиски извештаи. Во извештаите редовно се опишува постигнувањата на поставените цели и очекувани резултати во однос на деловниот план. Финансискиот дел од извештајот е предмет на ревизија на годишно ниво. Дополнително, ФИТР подготвува извештаи кон донаторите за временски периоди дефинирани во договорот со донаторот.

8.2.2 НАБЉУДУВАЊЕ И ОЦЕНКА

Во периодот од 2017-2019 г. во согласност со утврдените процедури за евалуација на пристигнатите апликации, ќе биде спроведено следење **кај апликантите под инструментите** за кои е распишан Јавен повик, преку посета на терен, за утврдување на капацитетите и потенцијалите за спроведување на предлог проектите доставени до Фондот. Ќе се следи и спроведувањето на проектите од корисниците исто така преку теренски посети, квартални наративни и финансиски извештаи.

Табела 3. Временски план на планирање, известување, набљудување и оцена

Опис	Број	Временско планирање
Планирање и известување		
Среднорочна програма за работа 2017-2019	1	До 15.01.2017 г.
Годишен план и програма	2	До 30.11. за секоја наредна година

Завршен извештај 2014-2016	1	До 15.01.2017 г.
Годишен извештај	3	До 15.01. по завршување на извештајниот период
Шестмесечни извештаи	3	За првиот семестар, во рок од 1 месец по завршување на извештајниот период
Завршен извештај 2017-2019	1	До 15.01. по завршување на извештајниот период
Набљудување		
Корисници на инструменти	512 корисници	Преку посета на терен и тримесечни извештаи
Оценка		
Надворешни консултации		По потреба

9 АНАЛИЗИ И РИЗИЦИ

9.1 НЕИЗВЕСНОСТ ВО ПОБАРУВАЧКАТА ЗА ИНСТРУМЕНТИТЕ ЗА ПОДДРШКА

Овој ризик подразбира ситуации во кои средствата од ФИТР би биле премногу или премалку барани од страна на крајните корисници. Обете ситуации ќе имаат свој одраз врз перформансите на ФИТР и ќе ја намалуваат оптималната алокација на средствата и дисперзираноста на ризикот.

Некои од ризиците со кои ФИТР би можела да се соочи се:

- мал пазар и мала прифатливост на инструментите како форма, или поради несоодветност на инструментите на потребите на корисниците/пазарот;
- недоволно квалитетни проекти за финансирање.

Овие и други ризици што дополнително ќе се идентификуваат ќе бидат подетално анализирани при спроведување на јавните повици. Дополнително на тоа, ФИТР ќе влегува во овој сегмент постепено, така што во ѓд ќе ги прилагодува своите акции на новонастанатите ситуации. Разрешниците на ваквите ситуации ФИТР ќе ги прави со поскроен пристап кон корисниците, градење на нивните капацитети, информирање и друга поддршка. Ваквиот пристап дополнет со јасна и благовремена комуникација на очекувањата треба да овозможи вклопување на обостраните интереси.

9.2 РИЗИЦИ ПОВРЗАНИ СО НЕУСПЕШНИ ПРОЕКТИ

Инструментите за поддршка на ФИТР се сами по себе со висок ризик поради неизвесноста на исходот од иновацијата по однос на приходите на корисникот на средства, пролонгираните ефекти од имплементирани иновации и нови технологии. Некои од ризиците со кои ФИТР би можела да се соочи се:

- негативни или незначителни нето парични текови во првите години по вложувањето;
- недоволна реализација на бизнис планот од корисниците.

ФИТР ќе влегува во овој сегмент постепено, така што во ѓд ќе ги прилагодува своите акции на новонастанатите ситуации. Ова значи и дека изложеноста кон овие ризици ќе биде постепена, најпрвин со помал дел од портфолиото, кој би се зголемувал зависно од променетите услови и првичните искуства. Исто така, ФИТР ќе примени механизми за контрола и заштита од злоупотреба на корисници, но и ќе примени наплата на надоместоци

(ројалти) од успешните проекти кои би требало да ги надокнадат дел од загубите на неуспешните проекти. Конечно, ФИТР ќе се обиде да обезбеди средства за финансирање од ИПА во форма на грантови со цел поголема соодветност на приходите и расходите и одржлив развој на ФИТР.

10 ЗАВРШНА ОДРЕДБА

Оваа среднорочна програма влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето на огласната табла на Фондот за иновации и технолошки развој, а ќе се објави по добивањето на согласност од Владата на Република Македонија.

Дел. Бр.01-70/1
12.01.2017г., Скопје

Претседавач на Управен одбор
на Фонд за иновации и технолошки развој